

Kapitola 5. BŮH

V předchozí části již padly nejasné zmínky o jiné identitě Boha, než jakou předkládá náboženská tradice. Bude tedy na místě, podat o tomto fenoménu podrobné vysvětlující informace.

Pravdivá identifikace intelligence, kterou Bible a potažmo i všechna náboženství Knihy chápou pod pojmem Bůh, je informace klíčového významu.

Její nepochopení, jak bude dále zjevné, znemožňuje pochopení jak značné části biblických informací, tak pochopení celkového smyslu Písma vůbec. Jde o premisu¹ zcela zásadního významu. Provedme nyní srovnání několika textů hovořících o Bohu a zamysleme se na chvíli nad jejich důsledky:

„Boha nikdo nikdy neviděl.“ (1Ja 4:12, Jan 1:18)

„ ... a viděli Boha Izraele. A pod jeho nohama bylo něco, co vypadalo jako dílo ze safírových dlaždic ... a jedli a pili.“ (2M 24:10)

Nebo jinde:

„A kromě toho se Izraelova Znamenitost neprokáže jako falešná a On nebude pociťovat lítost, vždyť On není pozemský člověk, aby pociťoval lítost.“ (1Sam 15:29)

„A JHWH pocítil lítost, že udělal na zemi lidi, a v srdci ho zabořelo.“ (1M 6:6)

„A JHWH pocítil lítost nad zlem, o němž mluvil, že je učinit svému lidu.“ (2M 32:14)

UÁKLADÍ TEZE:

Zarážející a někdy velmi příkré rozpory v biblickém textu jsou signálem nedostatečné nebo až zcela mylné interpretace dané veličiny. Ve stavu tradičního velmi zmateného porozumění Bible jsou však velmi důležitými a užitečnými indiciemi, podobně jako některé zdánlivě nesmyslné a zatím nikam nezapadající biblické výroky nebo zprávy. Jsou vodítky a vstupními branami pro nalezení nepochopené nebo i zcela nepovšimnuté problematiky, kterou Bible ve skutečnosti řeší.

Křesťanství, ale ještě více judaismus nebo islám jsou systémy přísně monoteistické. Ukážeme si ale, že zdrojový text všech těchto náboženství (Starý zákon) ve svých raných statích rozumí pojmu Bůh (definuje svůj monoteismus) poněkud jinak.

ZPŮSOB PRVOTNÍ KOMUNIKACE A JEJÍ KOMPLIKACE

Člověk má velký sklon vytvářet legendy buď i jen o nepříliš dávných událostech nebo jejich postavách. A platilo to ve všech dobách a za všech okolností – historikové by o tom mohli vyprávět. Bude tedy rozumné připravit se na to, že v případě Boha bude tento obecný princip platit rovněž, a to tak silně, jak se jen na takovou postavu sluší.

Mýtus Boha je pochopitelně velmi posílen majestátností toho, co lidé správně chápali jako Boží stvoření, a hlavně tím, že v dobách, kdy tyto představy² vznikaly, věděli lidé o Bohu a o podstatě stvoření (přírodních zákonech) jen velice málo.

Stvořitel potřeboval od počátku lidem sdělovat některé nezbytné informace. Ve svém sdělení však byl velmi omezen znalostmi lidí. Jenže na těchto znalostech byla závislá schopnost lidí sdělené informace chápat:

„Vždyť jako jsou nebesa vyšší než země, tak jsou mé cesty vyšší než vaše cesty a mé myšlenky než myšlenky vaše.“ (Iz 55:9)

Nutně proto muselo docházet ke zjednodušování a pouhému připodobňování mnoha sdělení. Už toto nutně zjednodušování, ale hlavně neochota (příp. neschopnost) aktualizovat své poznání, vedlo postupně prakticky u všech duchovních správců ke vzniku velmi zkreslených představ. S tímto problémem bojovali už jak starověcí proroci:

„Kdo je slepý, ne-li můj sluha, a kdo je hluchý jako můj posel, kterého posílám? Kdo je slepý jako ten odměněný, nebo slepý jako JHWH (Jehovův) sluha? Šlo o vidění mnoha věcí, ale ty jsi stále nebděl. Šlo o otevření uší, ale ty

¹ Premisa: předpoklad - základní, výchozí informace.

² Je třeba podotknout, že obecná představa Boha u křesťanů v současnosti vychází ze starokřesťanské představy 4.-5. století, kdy probíhal boj o formulaci vyznání víry. Odráží tedy tehdejší úroveň chápání světa.

jsi stále nenaslouchal.“ (Iz 42:19, 20)

... tak i později Kristus:

„Ježíš jim odpověděl a řekl: „Mýlíte se, protože neznáte ani Písma ani Boží moc.“ (Mat 22:29)

„Tento lid mě ctí rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.“ (Mat 15:9; EP)

Poznámka: Zde Ježíš cituje opět z knihy Izajáše. Tento stav zkreslování a mytologizace byl a je skutečně všudypřítomný. I křesťanská teologie následující po židovské celý problém spíše ještě zkomplikovala, než že by přispěla k jeho řešení. A i později křesťané, pokud měli zásadněji aktualizovat své porozumění a poznání o Bohu, byli stále velmi nepřístupní. Svě reformátory odmítali jako kacíře a odsuzovali je stejně jako židé své proroky.

Na počátku Bůh potřeboval vzbudit u lidí respekt, a proto se nejprve prezentoval vlastnostmi, které mu v očích lidí respekt vzbuzovaly. O tom svědčí i to, že jej dodnes titulujeme výrazem Bůh, což původně znamenalo „mocný“. Síla a moc byla v dávném starověku jedinou obecně srozumitelnou vlastností, vzbuzující respekt.

A proto každý (někdy i člověk), kdo se prokázal mocí, která se vymykala lidskému chápání, byl lidmi ve starověku automaticky označen jako bůh (Bůh) a jako takový i respektován (uctíván).

Protože Bůh z principu respektuje³ lidskou kulturu a mentalitu (je to záležitost práv, která lidem podle Bible dal), přijal i tento způsob dorozumívání. A tak bytosti z prvních, druhých i třetích nebes (viz dále) jsou označeny a zároveň se i představují titulem *Bůh* (hebrejsky ale *elohim* = mocní!) nebo také *JHWH Bůh*. A od těch dob Bůh takto s lidmi komunikoval.

SÍLA TRADICE

Velmi zjednodušené představy se díky své prastarosti oděly posvátným hávem a došlo tak k jejich velmi tuhé konzervaci. Prakticky ve všech náboženských systémech existuje silně zakořeněná představa transcendentního⁴ Boha, jednajícího nadpřirozeným způsobem a majícího i podobně nadpřirozené vlastnosti.

Je to podobné jako v pohádkách, kde mocný čaroděj dokonce jen mávne kouzelným proutkem, vysloví kouzelnou formuli a věci se začínají dít. Takovému čaroději jsou nějaké přírodní zákony úplně ukradené - proměňuje lidi a předměty na co si vzpomene. Z princezny udělá třeba žábu, z šišek dukáty anebo v mžiku vyčaruje celý zámek - jen tak, z ničeho. Atomová fyzika ať se postaví třeba na hlavu⁵.

Některé tradiční náboženské představy ale dodnes skutečně působí velmi podobně. S trochou nadsázky miliony lidí něčemu podobnému po staletí věřily a dodnes věří - věří, že Bůh to nejen dokáže, ale že vlastně nic jiného ani nedělá! Je přece *všemohoucí* - proč by se tedy namáhal a ztrácel čas složitými fyzikálními a chemickými procesy nebo náročnou technologií⁶? Ale Bible není pohádková kniha.

CO K TOMU ŘÍKÁ BIBLE

Pokud budeme číst Bibli skutečně nezaujatě a nebudeme obsah textů vtěšňávat (vědomě či nevědomě) do předem připraveného výkladového rámce, začnou se nám objevovat zajímavé, i když z počátku možná poněkud nesrozumitelné, dějové obrazy:

„*Bůh* (doslova Bohové, *elohim*) *dále* řekl: „*Udělejme člověka ke svému obrazu a podle své podoby*“. (1M 1:26)

„*A JHWH Bůh* (Bohové, *elohim*) *dále* řekl: „*Hle, člověk se stal jako jeden z nás ...*“ (1M 3:22)

Už zde, na samém počátku Bible, začíná s tradiční představou Boha poněkud kolidovat fakt, že tento Bůh zde překvapivě vystupuje v množném čísle. Takových textů je v knize Genesis více.

Dokonce spolu s množným číslem slovesného tvaru je to jev, se kterým si teologové hodně lámali hlavy a nakonec jej vysvětlili jen velmi provizorně, a to tak, že jde o tzv. pluralis majestatis.

Vyšli při tom zcela anachronicky z mnohem pozdějšího zvyku panovníků titulovat se množným číslem. V pozdějších částech Bible mívá už sice Bůh sloveso v jednotném čísle, ale termín *Elohim* (tedy bohové) zůstává jako tradice zachován.

---

³ Např. uctívání Boha obětmi byl lidský vynález. Podobně Bůh vyhověl Židům, když jej chtěli uctívat v chrámu, nebo když si chtěli ustanovit lidského krále. Z téhož důvodu mohl Kristus říci apoštolům: „*Cokoliv byste svázali na zemi, bude svázáno i v nebi...*“ (Mat 18:18) Nebo srov. 1M 15:17 a Jer 34:18 atd.

⁴ Transcendentní – nadsvětelný, nepodléhající fyzikálním zákonům, pocházející ze zcela jiného, rozumem nepostižitelného světa.

⁵ Ačkoliv moderní astrofyzika a kvantová fyzika odhalují, že naše vnímání světa může být velmi iluzorní, stále platí fakt, že prostor, který nám byl svěřen, se chová podle pravidel, kterým můžeme plně důvěřovat a na nichž můžeme budovat vše potřebné. Je to prostor, který nám plně umožňuje náš rozvoj a bylo by kontraproduktivní snažit se jej nějak obcházet, dokud jsme nevyčerpali všechny jeho možnosti. Protože právě pro účely našeho rozvoje byl takto zkonstruován.

⁶ Dnes ale např. přepokládáme, že základní stavební kameny hmoty - prvky, vznikají pomocí termojaderných reakcí v jádrech hvězd. Rozšíření prvků do okolního kosmu pak dochází explozí takové hvězdy - výbuchem supernovy. Stvoření hmoty už tedy nechápeme jako zázrak, naopak tušíme nesmírnou náročnost tohoto procesu, a to nejen časovou, ale i energetickou a technologickou.

Staří Hebrejové ovšem termín *elohim* zjevně chápali zcela nekomplikovaně. Slovo *elohim* bylo totiž užíváno i pro označení tzv. *falešných bohů* a zde jej i naše bible překládají správně – tedy jako množné číslo.

„*A jistě řekne: „Kde jsou jejich bohové (elohim), skála, u níž hledali útočiště, ...“ (5M 32:37)*

„*Osvobodili vůbec bohové (elohim) národů každý svou vlastní zemi z ruky asyrského krále?“ (2Kr 18:33)*

Poznámka: Už zde tedy začíná určité tendenční retušování původního textu, a s tímto jevem se budeme na stránkách této knihy stále setkávat a s ním se i potýkat. Právě tato teologicky kontroverzní a proto zaretušovaná místa často poukazují na existenci důležitých a nepovšimnutých skutečností.

Argument, že jde o *plurál majestátní*, skutečně neobstojí - Bůh má bezpochyby charakter v pořádku a podsouvali bychom mu lidské vlastnosti, kdybychom tvrdili, že je mu zapotřebí vyjadřovat svoji velikost tímto způsobem. *Plurál* je produktem našich novodobých dějin, ješitnosti lidských panovníků a má navíc obrácený sled, takže v našem případě by musel znít – „*My, Bůh*“, a nikoli „*Já, Bohové*“.

Že v případě hebrejského JHWH jde skutečně o božstvo, uvádějí rovněž i teologické autority, ovšem bez vyvození dalších důsledků. (Biblický slovník, Adolf Novotný a další)

ZÁKLADNÍ TEZE MONOTEISMU

Hebrejský výraz *Elohim* je množným tvarem od výrazu *eloáh* (zkráceně *el* - bůh, arabsky *alláh*) a znamená doslova, jak již bylo řečeno, „mocný“. Základní teze hebrejského monoteismu pak vychází z 5.Mojžíšovy 6:4, zní takto:

„*Slyš Izraeli: JHWH, tvůj Elohim* [doslova ale tvoji bohové], je jeden JHWH. Budeš milovat JHWH...“ (5M 6:4)

Všimněme si, že v prohlášení není vůbec řečeno, že *bohové* je jeden (což by v originálním jazyku byl do očí bijící protimluv), ale že JHWH je jeden.

Poznámka: V podobných kategoriích se hebrejský text vyjadřuje i v případě Adama (člověka). Jméno nepatřilo jen prvnímu muži, ale znamenal muže i ženu dohromady a patrně i všem jejich potomkům – tedy celému budoucímu lidstvu. Text v knize Genesis zní totiž doslova takto: „*A řekl Bůh: „Učiňme člověka k obrazu našemu, jako představu naši, ať panují nad rybami mořskými...“ (1M 1:26; Vytlačil) Bible zde zjevně chápe Boha i člověka jako organismus nikoliv unifikovaný, ale spolupracující, kooperující.*

Biblický (hebrejský) monoteismus se tedy zaměřuje na jméno JHWH, nikoliv na pojem Bůh.

Monoteismus spočíval původně snad v tom, že [praví] *Elohim* nesoucí toto jméno postupovali ve svých aktivitách jednotně, podle dohodnutého postupu. Ostatní božstva popisovaná v Bibli, tzv. *falešní elohim*, nerespektovala tento postup. Jejich prostředky a postupy byly odlišné.

Tyto bohy odlišuje velkými a malými písmeny a jednotným a množným číslem až naše gramatika, tedy až naše moderní překlady.

Originální text je odlišuje pouze jmény, vlastnostmi a různými přívlastky. Zde bychom tedy jejich popisy viděli takto:

JHWH bohové, bohové Izraele, praví bohové, a naproti tomu: *falešní bohové, bohové národů, bohové Egypta* atd.

Pojďme se nyní podívat na konkrétní popisy biblického Boha v raných dobách.

BŮH V DOBĚ ABRAHAMOVĚ

Celé chování lidí vůči Bohu je v počátcích (z pohledu tradičního chápání) jaksi zmatené – bez patosu tutéž bytost nazývají jednou *JHWH* a hned vzápětí *JHWH (Jehovův) anděl* (1M 16:9-13; Sd 6:11-15).

Při návštěvě Abrahama třemi posly jméno *JHWH* dokonce koluje. Jménem *JHWH* jsou uvedeni všichni tři a potom Abraham oslovuje toho, jehož zřejmě chápe jako nadřazeného. Lot pak stejně oslovuje zbývající dva, kteří večer dorazili do Sodomy.

„*Potom se mu (Abrahamovi) JHWH objevil mezi velkými stromy Mamre, když seděl za denního horka u vchodu do stanu. Když pozvedl oči a podíval se, na nějakou vzdálenost od něj stáli tři muži. „... Potom řekl: „JHWH (Jehovo), jestliže jsem nyní našel přízeň v tvých očích, prosím, nepřečázej svého sluhu. Ať je přineseno trochu vody a budou vám umyty nohy.“ ... V tom se muži obrátili a vydali se na cestu k Sodomě; ale JHWH, ten ještě stál před Abrahamem. ... A k večeru přišli do Sodomy dva andělé. ... A sotva je (Lotovu rodinu) vyvedli na okraj, stalo se, že začal říkat: „Unikni pro svou duši! Neohlížej se a nezastavuj v celé této oblasti. Unikni do hornatého kraje, abys nebyl smeten.“ Lot jim pak řekl: „Ne tak, JHWH (Jehovo). Prosím, tvůj sluha nyní našel přízeň ve tvých očích ... já nejsem schopn uniknout do hornatého kraje, prosím, toto město je poblíž, smím tam, prosím, uniknout?“ ... „Pospěš si, unikni tam, protože nemohu udělat nic, dokud tam nedojdeš.“ (2M 18:1-19:22)*

Je zjevné, že tehdejší lidé oním jménem oslovovali každého, kdo je přesvědčil o tom, že přišel s autoritou *JHWH*.

Poznámka: Zde stojí rovněž za povšimnutí, že JHWH varuje Lota, že nastartovaný proces destrukce již nelze zastavit a ani příliš regulovat – vybízí jej opakovaně ke spěchu. Bůh nemůže libovolně měnit zákonitě fyzikální nebo geologické procesy, ale musí činit příslušná opatření.

JISTĚ ZEMŘEME, NEBOŤ JSME VIDĚLI BOHA

V Soudcích 13. kapitole je asi nejnázornější příklad potíží při určování totožnosti dotyčného podle projevů jeho moci:

- napřed Boží muž (prorok):
„Žena potom šla a řekla svému manželovi: „Přišel ke mně muž [pravého] Boha a jeho vzhled byl jako vzhled anděla [pravého] Boha, velmi vzbuzující bázeň. A neptala jsem se ho, odkud je, ani mi nepověděl své jméno.“ (Sd 13:6)
- po dalších událostech jej pisatel chápe jako JHWH (Jehovova) anděla:
„Ale JHWH anděl řekl Manoovi: „Nebudu se živit tvým chlebem, ale jestliže chceš dát zápalnou oběť JHWH, můžeš ji obětovat.“ ... On něco podivuhodným způsobem konal, zatímco Manoa a jeho manželka přihlíželi. Stalo se tedy, když plamen vystupoval z oltáře k nebi, že JHWH anděl pak vystoupil v plameni oltáře, zatímco Manoa a jeho manželka přihlíželi. Ihned padli na tvář k zemi.“ (Sd 13:16-20)
- nakonec je chápán jako sám JHWH Bůh přijímající oběť:
„Manoa tedy řekl své manželce: „Rozhodně zemřeme, protože jsme viděli Boha. Ale manželka mu řekla: „Kdyby byl JHWH měl potěšení jen v tom, aby nás zahubil, nebyl by přijal zápalnou oběť ...“ (Sd 13:22,23)

Konkrétní podoba nebo totožnost JHWH nebyla evidentně nijak přesně určena. Malachim (andělé 1. nebes) navíc vypadali a chovali se velmi podobně jako lidé. Oblékali se dobově, aby nebudili pozornost. Nechali se hostit - přijímali potravu, chodili pěšky a někteří z nich dokonce měli kdysi poměr s lidskými ženami. Jejich identifikace byla spontánní a nahodilá, a to jen podle jejich mimořádných projevů moci. Jenže toto nebyly jediné bytosti JHWH, se kterými se lidé setkali. A je to zřejmé už z příběhu o Manoovi.

Při osobním setkání lidí s malachim jsou dotyční někdy (v tomto případě ale bezdůvodně) ochromeni strachem ze smrti.

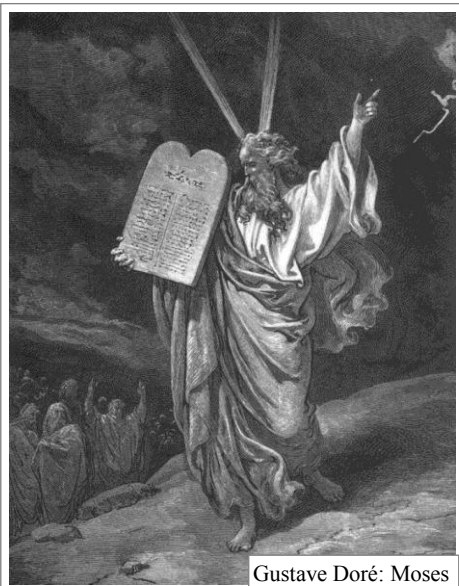
„Jákož tudíž nazval to místo Peniel, protože jak uvedl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář, a přece byla má duše osvobozena (byl mi zachován život EP).“ (2M 32:30)

Proč ten strach? Odkud pramenil?

VYŠŠÍ NEBESA

Podívejme se nyní na nejkázalejší defilé nebes, jaké kdy na zemi proběhlo. Je to situace, kdy se izraelský národ po odchodu z egyptského otroctví shromáždil před horou Sinaj, aby zde byla uzavřena smlouva s Bohem a ustanoven Zákony. Zde na hoře obdržel Mojžíš mimo jiné desky zákona s desaterem Božích přikázání. Odpověď na zmíněné otázky zde vyloučí sama.

Zde Bůh JHWH sestupuje dokonce třikrát za sebou, přičemž Mojžíš se zde setkává pokaždé s jinou, o řád vyšší, bytostí. Také bezpečnostní opatření se stupňují:

Gustave Doré: Moses

- **malachim**: JHWH už na hoře je (sestoupil někdy dříve) a dává Mojžíšovi pokyny:

„A Mojžíš vyšel k pravému Bohu a JHWH na něj zavolal z hory ... A JHWH dále řekl Mojžíšovi: „Jdi k lidu a posvětiš jej dnes a zítra, a vyperou si přehozy. A prokáží se, že jsou přichystáni na třetí den, protože třetí den JHWH sestoupí před očima všeho lidu na horu Sinaj. A stanovíš lidu meze všude kolem dokola a řekneš: Střežte se, abyste nevyšli na horu a nedotýkáte se jejího okraje.“ (2M 19:3-12)

- **vyšší nebesa (cherubim)**: Bůh Izraele sestupuje, dává se vidět Mojžíšovi a izraelským předákům

„... A z celé hory se kouřilo, poněvadž na ni JHWH sestoupil v ohni; a její dým stoupal jako z vypalovací pece, a celá hora se velmi chvěla ... A Mojžíš a Áron, Nadab a Abihu a sedmdesát izraelských starších mužů vyšli a uviděli Boha Izraele. A pod jeho nohama bylo něco, co vypadalo jako dílo ze safirových dlaždic a čisté jako samotná nebesa.“ (2M 19:18-24:10)

- **nejvyšší nebesa (serafim)**: JHWH sestupuje za nejvyšších

bezpečnostních opatření. Nesmí jej spatřit nikdo, ani Mojžíš:

„A dodal: „Nejsi schopen vidět můj obličej, protože žádný člověk mne nemůže vidět a přesto žít ... A musí se stát, že zatímco bude mjet má sláva, umístím tě do díry ve skále a položím přes tebe svou dlaň jako zástěnu, dokud nepřejdu kolem. Nato odejmu svou dlaň, a vskutku uvidíš má záda. Ale můj obličej nemůže být spatřen ...“

„A přichystej se na ráno, jelikož vyjdeš ráno na horu Sinaj a postavíš se tam u mne na vrcholku hory. Ale nikdo nesmí s tebou vyjít, a také nikoho jiného ať není vidět na celé hoře. A co víc, před tou horou by se neměl pást žádný brav ani dobytek.“... A JHWH sestoupil v oblaku a postavil se tam u něho a oznámil JHWH jméno. A JHWH procházel před jeho obličejem ... a Mojžíš nevěděl, že jeho kůže vyzařuje paprsky, protože mluvil s Ním.“

(2M 33:20-34:29)

Lidem dávných věků bylo tedy očividně známo, že existuje Bůh (bytosť, bytosti?), jehož přímý kontakt je člověku životu nebezpečný. A protože neměli jasno o uspořádání nebes, a pravděpodobně neměli vůbec žádnou představu o jakémkoliv uspořádání, tento strach se prostě objevuje obecně při náhlém setkání s kýmkoliv z Bohů. Kniha Genesis všechny tyto bytosti označuje společným jménem JHWH.

Případ Mojžíšova setkání nám opět sděluje velice důležitou věc. Je zřejmé, že ani Bůh nejvyšší instance nemůže libovolně měnit fyzikální projevy dokonce ani své vlastní přítomnosti. Naopak, musí je respektovat a činit patřičná opatření – stejně jako lidé při práci s nebezpečnými látkami nebo energiemi. Boží činnost a působení nemá nic co do činění se skutečnými zázraky. Šlo vždy o vysoce sofistikovanou činnost, kterou lidé jako zázrak pouze chápali, protože jejímu principu nerozuměli. Archaická představa Boží všemohoucnosti - že Bůh je kouzelník, který může cokoli – je nejen utopická, ale i nebiblická. V době pokročilých znalostí přírodních zákonů již působí směšně. Úporně přežívající středověké představy a dogmata velmi snižují kredit všeho křesťanstva.

Souhrn výše zmíněných informací je možná stále poněkud neuspořádaný. Uvedme tedy tento zmatek do pořádku. Postavme je ale nejprve na ještě pevnější teologický základ.

POŽADAVEK ZÁKONA

Jedno z desatera Božích přikázání zní: „*Nepoužiješ jméno Boží nadarmo.*“

Toto přikázání bylo lidem dáno dokonce 3. nejvyšší instancí nebes na hoře Sinaj, a to přímo v době, kdy toto jméno, tedy jméno JHWH, bylo samotnými nebesy uplatněno na bytosti všech tří úrovní.

Pokud je tedy Boží jméno JHWH samotným Písmem a samotným Bohem takto užito - tedy pro celou škálu bytostí - nenasvědčuje tento fakt, že právě toto užití je správné?

Jak je to tedy s pozdější představou jednoho Boha (JHWH)? Bůh od lidí vždy vyžadoval pokoru a respekt (bázeň), nikoliv ustrašenost a poníženost (devótnost) jako lidští vládcové. Pokud o sobě Bůh dal vědět tyto informace, není to proto, aby se jich věřící zalekli, když se díky chybnému historickému vývoji dostanou do rozporu s jejich tradiční představou.

Pokud je Boží jméno JHWH samotným Písmem a samotným Bohem takto užito - tedy pro celou škálu bytostí, můžeme si být naprosto jisti, že toto užití je správné a že chybná byla celá naše dosavadní historická představa Boha (Boha JHWH). A to jak na úrovni židovstva, tak na úrovni křesťanstva.

TŘI ÚROVNĚ NEBES

Podle biblického podání za stvoření a běh našeho světa přímo nebo nepřímo odpovídají tři skupiny nadzemských bytostí, které byly lidmi zvány:

- andělé (malachim, 1M 32:1)
- cherubové (cherubim, Ez 28:14)
- serafové (serafim, Iz 6:2)

Podle slov apoštola Pavla víme o existenci minimálně tří nebeských úrovní:

„*Vím o člověku v Kristu, který byl před čtrnácti lety přenesen až do třetího nebe.*“ (2Kor 12:2).

„... v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi... jak nebeské trůny (3. nebesa), tak i panstva (2. nebesa), vlády (králové země) a mocnosti (1. nebesa)...“ (Kol 1:16)

Jelikož nám zde souhlasí počet druhů bytostí, které se vyskytují v biblických záznamech, s počty nebes, které uvádí apoštol Pavel, lze z toho vyvodit, že každý druh obývá a ovládá svoje nebesa (vesmír?) - svůj vlastní svět. Čili jde vlastně o tři zcela samostatné, svobodné civilizace.

A opět důležitá věc - z jejich projevů je lze seřadit podle inteligence, moci, a tím pádem zřejmě i podle věku.

ANDĚLÉ

Jsou to nejmladší a tedy lidem nejbližší bytosti, a to dokonce i fyziologicky:

„Později slyšeli hlas JHWH Boha, který se procházel po zahradě v době denního vánku, a člověk a jeho manželka se před obličejem JHWH Boha odešli schovat mezi stromy zahrady.“ (2M 3:8)

„V těch dnech byli na zemi Nefilim, a také potom, když synové [pravého] Boha mívali poměr s lidskými dcerami a ty jim rodily syny; byli to ti silní, kteří byli odedávna, věhlasní muži.“ (2M 6:4)

Andělé se společně s cheruby přímo podíleli na stvoření našeho světa.

„Kdes byl, když jsem zakládal zemi, ... když spolu radostně provolávaly jitřní hvězdy a všichni Boží synové začali pochvalně křičet?“ (Job 38:7)

Ale v této sféře došlo také k rozdělení a nejednotě:

„Opravdu víš, proč jsem k tobě přišel? A teď půjdu zpět, abych bojoval s knížetem Persie. Až budu vycházet, pohled, bude přicházet také kníže Řecka. Povím ti však věci zaznamenané ve spisu pravdy, a nikdo se mnou silně nedrží v těchto věcech, kromě Michaela, vašeho knížete.“ (Dan 10:13,21)

Poznámka: I podle tohoto textu mají mít andělé z prvních nebes zemi rozdělenou na jakési sféry vlivu, jak o tom budeme ještě hovořit v jedné z pozdějších kapitol.

CHERUBOVÉ

Vzhledem k stvořitelenské činnosti zde na zemi plní úlohu dílovedoucích (jakýchsi garantů) a ručí za zdárný průběh stvoření a vývoje. Fyziologicky jsou od lidí značně odlišni:

„A jeho tělo se podobalo chryzolitů a jeho obličej vypadal jako blesk a jeho oči jako ohnivé pochodně a jeho paže a místo jeho nohou se podobaly pohledu na nablýskanou měď a zvuk jeho slov se podobal zvuku zástupu. ... A nezůstala ve mně žádná síla a má vlastní důstojnost se ve mně změnila ke zhoubě a neuchoval jsem si žádnou sílu. A uslyšel jsem zvuk jeho slov; a zatímco jsem slyšel jeho slova, jsem také tvrdě spal obličejem k zemi.“ (Dan 10:6-8)

„Otočil jsem se, abych viděl hlas, který se mnou mluví ... Kromě toho jeho hlava a vlasy byly bílé jako bílá vlna, jako sníh a jeho oči jako ohnivý plamen; a jeho nohy byly jako čistá měď, když žhne v peci; a jeho hlas byl jako zvuk mnoha vod. ... A když jsem ho viděl, padl jsem jako mrtvý k jeho nohám.“ (Zj 1:14-17)

Abraham spatřil cheruba v noci, a proto viděl jen jeho svítící části:

„Za chvíli mělo zapadnout slunce a na Abrahama padl hluboký spánek. ... Slunce již zapadlo a přišla hustá tma, a pohledme, dýmající pec a ohnivá pochodně, která prošla mezi těmi kusy. Toho dne uzavřel JHWH s Abrahamem smlouvu.“ (1M 15:12-17, srov. Jer 34:18,19))

Organismus (?) cherubů vydává světelné záření; někdy i velmi intenzivní. Časově velmi vzdálené popisy se poměrně přesně shodují.

Cherubové svým kontaktem ochromují člověka - určitě psychicky (vzhled vyvolávající bázeň), ale zřejmě i fyzicky. Abraham, Daniel i Jan vnímají jejich přítomnost v jakémsi ochromení připomínajícím spánek. Tuto úroveň nazýváme druhými nebesy. Zde je užitečné si povšimnout, že popisy postrádají stopy mytologizace – pisatelé někdy ani nerozumí tomu, co popisují a nesnaží se to ani interpretovat. Popisy připomínají spíše reportáž.

SERAFOVÉ

Serafové jsou fyziologicky zcela odlišní od lidí. Vyznačují zřejmě mocnou, blíže neurčenou energii⁷, protože fyzický kontakt s nimi je pro člověka životu nebezpečný. Mojžiš i Eliáš proto byli z bezpečnostních důvodů ukryti v jeskyni. (1Kr 19:13)

Člověku z těchto důvodů není dovoleno pohledět na jejich zjev („vidět Jeho tvář“). Mojžiš viděl *serafa* jen přes jakýsi ochranný štít, a to ještě pouze ze zadu. Serafové navštěvovali naši planetu už i v dřívějších dobách, daleko před Mojžišem. Povědomí o nebezpečí přímého kontaktu s Bohem existovalo již v dobách Jákobových. Tuto úroveň nazýváme třetími nebesy.

NEJVYŠŠÍ BŮH

Hebrejsky „*el eljón*“. Toto označení Boha stojí v Bibli někdy zcela osamocené (nikoliv tedy *Nejvyšší Bůh - el eljón*, ale prostě jen *Nejvyšší - eljón*) z čehož už i mnozí badatelé usuzují, že jde o samostatné božstvo. (Encyklopedie Bible, 1992 GEMINI, Ltd. Bratislava)

O jeho podstatě zjevuje Bible jen velmi málo konkrétních informací. My se však právě tímto Bohem budeme později ještě zabývat.

Ačkoliv o jeho existenční platformě nezjevuje Bible naprosto nic, známe soubor čtyř jeho základních vlastností, jejichž harmonický rozvoj je cílem výchovy všech ostatních bytostí, a jež jsou dosavadním cílem i výchovy člověka. Jsou to moc, spravedlnost, moudrost a láska.

---

⁷ Hypoteticky by snad mohlo jít o aktivní zrak (radar) umožňující pohybovat se (žít?) v prostředí mimo planetární soustavu.

Na rozdíl od všech ostatních výše zmíněných úrovní není popsán žádný přímý kontakt Nejvyššího s člověkem. Tohoto Boha skutečně nikdo nikdy neviděl. (Jan 1:18). Nelze vyloučit, že jde o jakousi metainteligenční většího množství bytostí (Ef 2:21).

PODTRŽENO, SEČTENO ...

Pod pojmem Bůh vystupuje ve starozákonních textech celá komplikovaná struktura inteligentních a mocných bytostí.

Duch Písma dokonce opravňuje legitimní užití titulu Bůh i na všechny bytosti splňující potřebné parametry, a to dokonce i na lidi:

„JHWH proto řekl Mojžíšovi: „Podívej se, udělal jsem tě pro faraóna bohem, a tvůj vlastní bratr se stane tvým prorokem.“ (2M 7:1; nebo také Jan 10:34,35)

Z celé výše uvedené analýzy vyplývá, že existujícím nebeským úrovním (serafům, cherubům a andělům) byly svěřeny nesrovnatelně větší pravomoci, funkce a odpovědnosti, než se dosud tradičně chápalo.